

Warszawa, dnia 31 maja 2022 r.

Poz. 1155

USTAWA

z dnia 28 kwietnia 2022 r.

o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników

Art. 1. W ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2022 r. poz. 933) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 5b dodaje się art. 5c w brzmieniu:

„Art. 5c. 1. Rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, został objęty innym ubezpieczeniem społecznym z tytułu:

- 1) pobierania świadczenia integracyjnego lub stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, na które został skierowany przez powiatowy urząd pracy,
- 2) pobierania stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 9a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, na które został skierowany przez inne niż powiatowy urząd pracy podmioty kierujące na szkolenie, staż lub przygotowanie zawodowe dorosłych,
- 3) pobierania stypendium na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w okresie odbywania studiów podyplomowych, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 9b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- 4) pełnienia czynnej służby wojskowej jako żołnierz niezawodowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- 5) odbywania służby zastępczej, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych

– podlega nadal temu ubezpieczeniu pomimo objęcia go z tych tytułów innym ubezpieczeniem społecznym.

2. Rolnik lub domownik, o którym mowa w ust. 1, może w każdym czasie odstąpić od ubezpieczenia, składając w Kasie oświadczenie o odstąpieniu od tego ubezpieczenia, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym to oświadczenie zostało złożone w Kasie.”;

2) w art. 14 w ust. 7 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) przebywania ubezpieczonego, na koszt Kasy, w zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego w celu rehabilitacji;”;

3) w art. 21:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat.”,

b) dodaje się ust. 9 w brzmieniu:

„9. Przepisu ust. 8 nie stosuje się do ubezpieczonego, który podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat.”;

4) w art. 25 ust. 2b otrzymuje brzmienie:

„2b. Przepisu ust. 2a nie stosuje się przy ustalaniu wysokości emerytury rolniczej dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., z tym że przy ustalaniu wysokości emerytury rolniczej dla osób urodzonych po tej dacie, które nie mają ustalonego prawa do emerytury na podstawie art. 24 ust. 1, art. 24a lub art. 184 przepisów emerytalnych, stosuje się przepis ust. 2a pkt 3.”;

5) w art. 28:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wypłata renty rolniczej z ubezpieczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w ust. 2–8, jeżeli rencista prowadzi działalność rolniczą.”,

b) w ust. 2 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) części uzupełniającej renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy,

2) renty inwalidzkiej z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin w części równej 95% emerytury podstawowej”;

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Wypłata ulega zawieszeniu w całości, jeżeli rencista nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, z zastrzeżeniem ust. 5–7 i 9–11.”,

d) w ust. 4:

– wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Uznaje się, że rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając.”;

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) gruntów wydzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej – w przypadku renty stałej – co najmniej na 10 lat, a w przypadku renty okresowej – na okres wskazany w decyzji Prezesa Kasy o przyznaniu tej renty, której zawarcie potwierdził wójt, właściwy ze względu na miejsce położenia przedmiotu dzierżawy, osobie niebędącej:

a) małżonkiem rencisty,

b) osobą pozostającą z rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,

c) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b);”;

– pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) gruntów i działów specjalnych należących do małżonka, z którym rencista zawarł związek małżeński po ustaleniu prawa do renty rolniczej z ubezpieczenia;”;

e) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Jeżeli rencista jest całkowicie niezdolny do pracy wskutek wypadku przy pracy rolniczej albo rolniczej choroby zawodowej, wypłata świadczenia przez okres dwóch lat od tego wypadku albo od zachorowania na tę chorobę ulega zawieszeniu tylko w połowie.”;

f) w ust. 7 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) rencista nie zawarł umowy z następcą stosownie do przepisów rozdziału 7 i nie ma możliwości sprzedaży nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego co najmniej po cenie odpowiadającej ich oszacowaniu według przepisów o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa albo”;

g) w ust. 9 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) uprzednio wydzierżawionych na podstawie umowy pisemnej zawartej – w przypadku renty stałej – co najmniej na 10 lat, a w przypadku renty okresowej – na okres wskazany w decyzji Prezesa Kasy o przyznaniu tej renty, jeżeli dzierżawa ustała wcześniej z przyczyn niezależnych od wydzierżawiającego, lub”;

h) ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. W przypadku gdy rencista prowadzi działalność rolniczą z małżonkiem podlegającym ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z mocy ustawy, wypłata nie ulega zawieszeniu.”;

6) art. 34 otrzymuje brzmienie:

„Art. 34. 1. Prawo do emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia ulega zawieszeniu lub zmniejszeniu na zasadach określonych w przepisach emerytalnych. W takim przypadku nie zawiesza lub nie zmniejsza się wypłaty części składkowej emerytury rolniczej lub renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy albo nadwyżki emerytury lub renty inwalidzkiej z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin ponad 95% emerytury podstawowej.

2. Przy zawieszeniu lub zmniejszeniu prawa do emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia, zgodnie z ust. 1, nie bierze się pod uwagę dochodów z działalności rolniczej.”;

7) w art. 36:

a) w ust. 1 w pkt 11 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 12 w brzmieniu:

„12) interpretacji indywidualnych, o których mowa w art. 62a.”;

b) w ust. 3 po wyrazach „w ust. 1 pkt 1–9” dodaje się wyrazy „i 12”;

8) w art. 40a:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Odsetek za zwłokę nie nalicza się od nieopłaconych w terminie składek, jeżeli:

1) wysokość odsetek nie przekracza 6,60 zł;

2) nieopłacenie składek wynika:

a) z błędnego zawiadomienia przez Kasę o stanie rozliczeń,

b) ze zmiany decyzji Prezesa Kasy, z przyczyn leżących po stronie Kasy, w zakresie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników lub wymiaru składek lub w sprawach o umorzenie należności składkowych,

c) z zastosowania się do utrwalonej praktyki interpretacyjnej Kasy, która następnie uległa zmianie.”;

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Przez utrwaloną praktykę interpretacyjną, o której mowa w ust. 2 pkt 2 lit. c, rozumie się wyjaśnienia zakresu i sposobu stosowania przepisów prawa dominujące w interpretacjach indywidualnych wydawanych przez Kasę w takich samych stanach faktycznych lub w odniesieniu do takich samych zdarzeń przyszłych oraz w takim samym stanie prawnym.”;

9) w art. 41a w ust. 2 w pkt 3 wyrazy „pięciokrotnej wartości” zastępuje się wyrazami „dziesięciokrotności kwoty kosztów”;

10) w art. 41b w ust. 12 wyrazy „kwoty, o której mowa w ust. 15” zastępuje się wyrazami „dziesięciokrotności kwoty kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym”;

11) w art. 48 w ust. 2b w pkt 3 po wyrazie „zawieszona” dodaje się wyrazy „lub zmniejszona”;

12) w art. 55 ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. Prezes Kasy może renciście, któremu na skutek niezaprzerstania prowadzenia działalności rolniczej wypłata części uzupełniającej świadczenia została zawieszona w całości, przyznać prawo do wypłaty 50% tej części na czas określony, jeżeli istnieją szczególne przeszkody w zaprzestaniu prowadzenia działalności rolniczej.”;

13) art. 62a otrzymuje brzmienie:

„Art. 62a. 1. Prezes Kasy wydaje interpretacje indywidualne, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, w zakresie obowiązku podlegania ubezpieczeniu oraz wysokości składek w stosunku do podmiotów, o których mowa w art. 5a ust. 1, w sprawach związanych z prowadzeniem przez te podmioty pozarolniczej działalności gospodarczej. Interpretacje indywidualne wraz z wnioskiem o wydanie interpretacji, po usunięciu danych identyfikujących wnioskodawcę oraz inne podmioty wskazane w treści interpretacji, Kasa niezwłocznie zamieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej.

2. Nie wydaje się interpretacji indywidualnych w zakresie tych elementów stanu faktycznego, które w dniu złożenia wniosku o interpretację są przedmiotem toczącego się postępowania wyjaśniającego albo gdy w tym zakresie sprawa została rozstrzygnięta co do jej istoty w decyzji Prezesa Kasy.”;

14) art. 64 otrzymuje brzmienie:

„Art. 64. 1. Kasa podejmuje działania na rzecz osób wykazujących całkowitą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym, ale rokujących jej odzyskanie w wyniku leczenia i rehabilitacji leczniczej, albo zagrożonych całkowitą niezdolnością do pracy w gospodarstwie rolnym, które:

- 1) podlegają ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy w pełnym zakresie albo
- 2) podlegają ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu na wniosek w pełnym zakresie nieprzerwanie co najmniej przez 18 miesięcy przed złożeniem wniosku o rehabilitację leczniczą, z tym że okres ten nie jest wymagany w przypadku ubezpieczonego zagrożonego całkowitą niezdolnością do pracy w gospodarstwie rolnym wskutek wypadku przy pracy rolniczej, albo
- 3) posiadają ustalone prawo do okresowej renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy i zachowały zdolność do samodzielnej egzystencji.

2. Działania, o których mowa w ust. 1, obejmują w szczególności:

- 1) kierowanie na rehabilitację leczniczą do zakładów rehabilitacyjnych;
- 2) prowadzenie zakładów rehabilitacji leczniczej;
- 3) wspieranie rozwoju rehabilitacji ambulatoryjnej na obszarach wiejskich;
- 4) prowadzenie, we własnym zakresie, badań i analiz przyczyn niezdolności do pracy;
- 5) odpłatne zlecenie badań naukowych i ekspertyz dotyczących przyczyn niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym oraz metod jej przeciwdziałania;
- 6) promocję zdrowia;
- 7) działania dotyczące profilaktyki zdrowotnej w środowisku wiejskim.

3. Na rehabilitację leczniczą kieruje się:

- 1) osobę uznaną okresowo za całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym, która rokuje odzyskanie zdolności do pracy w gospodarstwie rolnym w wyniku leczenia i rehabilitacji;
- 2) osobę zagrożoną całkowitą niezdolnością do pracy w gospodarstwie rolnym;
- 3) dzieci osób, które:
 - a) spełniają warunki określone w ust. 1 pkt 1 albo 2 lub
 - b) mają ustalone prawo do renty, o której mowa w art. 18, jeżeli osoby te nieprzerwanie co najmniej 12 miesięcy przed złożeniem wniosku o rehabilitację leczniczą dla dziecka podlegają:
 - ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu lub
 - ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu;
- 4) osoby uprawnione do renty rodzinnej, o których mowa w art. 29 ust. 2.

4. Jeżeli na rehabilitację leczniczą jest kierowane dziecko wymagające opieki ze względu na wiek lub stan zdrowia, pobyt w zakładzie rehabilitacji leczniczej zapewnia się również opiekunowi prawnemu tego dziecka.

5. Kasa może kierować również:

- 1) osoby uprawnione do emerytury rolniczej na rehabilitację leczniczą;
- 2) ubezpieczonych, o których mowa w art. 16 ust. 2 pkt 4, będących opiekunami osób niepełnosprawnych na turnusy mające na celu poprawę ich kondycji psychofizycznej i jakości życia, zwane dalej „turnusami regeneracyjnymi”.

6. Podstawę skierowania na rehabilitację leczniczą lub turnusy regeneracyjne stanowią:

- 1) prawomocne orzeczenie lekarza rzeczoznawcy Kasy lub orzeczenie komisji lekarskiej Kasy, wydane w postępowaniu orzeczniczym dla ustalenia prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego rolników, zawierające wskazania do rehabilitacji leczniczej, albo
- 2) wniosek sporządzony przez lekarza prowadzącego leczenie

– pozytywnie zaopiniowane przez lekarza regionalnego inspektora orzecznictwa lekarskiego Kasy, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 46 ust. 4.

7. Pierwszeństwo w skierowaniu na rehabilitację leczniczą ma osoba, dla której potrzeba rehabilitacji jest uzasadniona następstwem wypadku przy pracy rolniczej.

8. Osobie skierowanej na rehabilitację leczniczą przysługuje zwrot kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania do zakładu rehabilitacji leczniczej.

9. Zwrot kosztów, o którym mowa w ust. 8, nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury rolniczej.

10. Po zakończeniu rehabilitacji leczniczej lub turnusu regeneracyjnego ta sama osoba może być ponownie skierowana na rehabilitację leczniczą lub turnus regeneracyjny.

11. Konkurs ofert na świadczenia i usługi rehabilitacyjne oraz turnusy regeneracyjne z podmiotami niebędącymi jednostkami organizacyjnymi Kasy przeprowadza komisja konkursowa powołana przez Prezesa Kasy.

12. Minister właściwy do spraw rozwoju wsi określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb kierowania na rehabilitację leczniczą i turnusy regeneracyjne oraz warunki i tryb przeprowadzania konkursu ofert oraz zawierania umów o świadczenia i usługi rehabilitacyjne oraz turnusy regeneracyjne z podmiotami niebędącymi jednostkami organizacyjnymi Kasy, w tym:

- 1) warunki i tryb kwalifikacji wniosku o rehabilitację leczniczą albo turnus regeneracyjny oraz wzór tego wniosku,
- 2) przypadki i terminy ponownego kierowania na rehabilitację leczniczą albo turnus regeneracyjny,
- 3) okresy trwania rehabilitacji leczniczej i turnusów regeneracyjnych,
- 4) sposób i warunki zwrotu kosztów przejazdu

– mając na uwadze potrzeby osób kierowanych na rehabilitację leczniczą i turnusy regeneracyjne, w tym możliwość poprawy stanu zdrowia, kondycji psychofizycznej i jakości życia tych osób, a także kierując się koniecznością zapewnienia równego traktowania podmiotów leczniczych oraz przejrzystości i sprawności postępowania podczas przeprowadzania konkursu ofert.”;

15) w art. 77 w ust. 1 w pkt 5 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) wydatków i kosztów związanych z realizacją zadań wynikających z przepisów o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej.”;

16) w art. 80 w ust. 1 skreśla się wyrazy „21b”.

Art. 2. W sprawach, o których mowa w art. 21 i art. 25 ustawy zmienianej w art. 1, wszczętych i niezakończonych decyzją ostateczną przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 3. Emerytury rolnicze, których wypłata uległa częściowemu zawieszeniu przed dniem wejścia w życie ustawy ze względu na niezaprzeszanie prowadzenia działalności rolniczej, wypłaca się w pełnej wysokości od dnia wejścia w życie ustawy bez wydawania decyzji o wznowieniu zawieszonych wypłaty.

Art. 4. 1. Rolnik lub domownik, którym przed dniem wejścia w życie ustawy wydano decyzję o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników w związku z objęciem ich ubezpieczeniami z tytułu pobierania świadczenia integracyjnego lub stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, na które zostali skierowani przez powiatowy urząd pracy, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1009, 1079 i 1115), jak również z tytułów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 9a, 9b, 11 i 12 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, mogą złożyć w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniosek o objęcie ich ubezpieczeniem społecznym rolników w okresie, którego dotyczyła decyzja o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników, o ile spełniali w okresie objętym wnioskiem warunki określone w art. 5c ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, może być złożony w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

3. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego jest obowiązany wydać decyzję o objęciu rolnika lub domownika ubezpieczeniem społecznym rolników, jeżeli spełniali w okresie objętym wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, warunki określone w art. 5c ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1.

4. Składki na ubezpieczenie społeczne rolników za okres objęcia tym ubezpieczeniem na wniosek, o którym mowa w ust. 1, rolnik opłaca w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji o objęciu tym ubezpieczeniem.

5. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego nie wydaje decyzji o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników za okresy podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu przypadające przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli w danym przypadku są spełnione warunki określone w art. 5c ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1.

Art. 5. 1. W 2022 r. do świadczeń emerytalno-rentowych wypłacanych z funduszu emerytalno-rentowego, o którym mowa w art. 78 ustawy zmienianej w art. 1, nie stosuje się przepisów art. 29 ust. 10 i 12 oraz art. 52 ust. 2 pkt 2 lit. b ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, z późn. zm.¹⁾).

2. O dokonanych zmianach planu finansowego państwowego funduszu celowego Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego niezwłocznie informuje ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz ministra właściwego do spraw rozwoju wsi.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1236, 1535, 1773, 1927, 1981, 2054 i 2270 oraz z 2022 r. poz. 583, 655 i 1079.

Art. 6. W 2022 r. minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek dysponenta części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, może dokonywać przeniesień wydatków budżetowych z części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych do części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Art. 7. 1. W latach 2023–2032 maksymalny limit wydatków funduszu prewencji i rehabilitacji, o którym mowa w art. 80 ustawy zmienianej w art. 1, na realizację zadań określonych w art. 64 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą wynosi łącznie 27 316 800,00 zł, w tym w:

- 1) 2023 r. – 2 234 400,00 zł;
- 2) 2024 r. – 2 436 000,00 zł;
- 3) 2025 r. – 2 536 800,00 zł;
- 4) 2026 r. – 2 620 800,00 zł;
- 5) 2027 r. – 2 704 800,00 zł;
- 6) 2028 r. – 2 788 800,00 zł;
- 7) 2029 r. – 2 872 800,00 zł;
- 8) 2030 r. – 2 956 800,00 zł;
- 9) 2031 r. – 3 040 800,00 zł;
- 10) 2032 r. – 3 124 800,00 zł.

2. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczeniem przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, stosuje się mechanizm korygujący, polegający na limitowaniu liczby osób skierowanych na rehabilitację leczniczą lub turnusy mające na celu poprawę ich kondycji psychofizycznej i jakości życia, o których mowa w art. 64 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

3. Organem właściwym do monitorowania wykorzystania limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, jest Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

4. Organem właściwym do wdrożenia mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 2, jest Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Art. 8. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 14, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Duda*